

9. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland [Elektronnyj Resurs]. – Rezhim dostupu : <http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/gg/gesamt.pdf>.

10. Zuwanderung Hochqualifizierter [Elektronnyj Resurs]. – Rezhim dostupu : <http://www.bmi.bund.de/cln165/DE/Themen/Migration/Integration/AsylZuwanderung/Arbeitsmigration/Arbeitsmigrationnode.html>

Bulyk M. V., PhD in Political Science, Associate Professor at the Department of International Relations and Foreign Policy, Mariupol State University (Ukraine, Mariupol), vorlok@ukr.net

Nikolenko V. E., Master, Mariupol State University (Ukraine, Mariupol), viktoryniko@yandex.ru

Russian-speaking Diaspora in Germany: Integration and Employment Problems

The article is devoted to the problems of Russian-speaking diasporas' employment in connection with the requirements of the German government and provided an analysis of the policy concerning the employment of foreigners in Germany. Author determined the conflicts between the policy, aimed to attract foreign workers, and unemployment among native labor force. As a result there is an additional competition to the German citizens at employment, and less prestigious workplaces become free again. Thereby immigrants increase load of a labor market instead of promoting stabilization. For this reason the main problem is an attention of Russian-speaking diasporas to keep their national and cultural identity, spreading their native languages while the German authorities aimed to integration of diasporas into the German society as soon as possible. Particular emphasis is on the difficulty which Russian-speaking diasporas have at employment in Germany because of introduction of new laws.

Keywords: diaspora, Russian-speaking community, integration, employment, labor law.

Булук М. В., кандидат политических наук, доцент кафедры международных отношений и внешней политики, Мариупольский государственный университет (Украина, Мариуполь), vorlok@ukr.net

Николенко В. Э., магистр, Мариупольский государственный университет (Украина, Мариуполь), viktoryniko@yandex.ru

Русскоязычная диаспора в Германии: проблемы интеграции и трудоустройства

Проанализирована проблема, которая возникает при трудоустройстве выходцев из русскоязычных диаспор в Германии. Автором исследованы требования, предъявляемые правительством ФРГ, для получения работы русскоязычными диаспорами. Дается анализ политики страны по вопросам трудоустройства иностранцев на ее территории. Определена проблема противоречия между привлечением иностранных рабочих и собственной безработицей в Германии.

Ключевые слова: диаспора, русскоязычная община, интеграция, трудоустройство, трудовое законодательство.

* * *

УДК 321.7+19/20(437.6)

Гайданка Є. І.
кандидат політичних наук, доцент кафедри політології і державного управління, Ужгородський національний університет (Україна, Ужгород), haydankayew@ukr.net

ОПТИМІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ СЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ В КОНТЕКСТІ ПЕРЕХОДУ ДО ДЕМОКРАТІЇ

Проаналізовано процедурні ознаки оформлення інституційного дизайну сучасної політичної системи Словачької Республіки у ході демократичного транзиту. Мета дослідження спрямована на визначення специфіки реформування та функціонування системи органів державної влади у постсоціалістичній Словаччині. На основі системного, структурно-функціонального та порівняльного методів проведено політологічний аналіз системи державного врядування країни на конституційному рівні та у сфері розвитку інститутів парламентаризму, президентства, конституційного судустрою. Визначено, що на загальний успіх демократичного реформування словачької політичної системи вплинув мирний характер дефедералізації Чехословаччини. Перші вільні парламентські вибори призвели до ротації політичних еліт і поступової трансформації у бік змішаної парламентської форми державного правління. Специфіка словачької системи державного управління визначається мірою конституційних повноважень президента за умов розвиненого парламентаризму.

Ключові слова: Словачька Республіка, державне управління, трансформація, перехід до демократії, парламентаризм, інститут президентства, Конституційний Суд.

Розпад авторитарної суспільно-політичної системи на зламі ХХ–ХХІ століть поклав початок системним перетворенням у різних регіонах Європи. Трансформаційні процеси політичного характеру, що розпочалися у постсоціалістичних країнах стали в подальшому наймасштабнішим етапом переходу до демократії у світі.

Словаччина стала однією з небагатьох постсоціалістичних країн, в якій на початку 1990-х рр. склалися оптимальні політико-правові умови для розбудови демократичної моделі державного управління. Із здобуттям незалежності політична еліта Словачької Республіки неофіційно задекларувала пріоритет конституційного принципу стримувань і противаг у системі владних відносин. Саме за допомогою оптимізації повноважень та взаємодії органів державної влади в країні були закладені основи для розвитку демократичних інститутів.

У середовищі вітчизняної науки головний дослідницький акцент зміщено на аналіз еволюції суспільно-політичних інститутів Словачької Республіки в останні десятиріччя, зокрема: В. Лемак – конституційно-політичне реформування Чехословачької федерації [10]; В. Приходько – тенденції системної трансформації в контексті державно-національного самовизначення [13]; І. Мартинчук – розвиток та функціонування політичної системи у період початку незалежності [12]; А. Ключкович – генеза та особливості функціонування партійної системи [7]; Ю. Бисага – конституційні норми та проблематика інституту президентства [1]; Г. Зеленько – політичні аспекти становлення та розвитку громадянського суспільства у форматі Вишеградського об'єднання [6]; М. Лендзел – розвиток інститутів місцевого самоврядування у соціально-політичному вимірі Чехії та Словаччини [11]; В. Копча – реформа місцевих органів публічної влади в контексті інтеграції до ЄС [9]; О. Санжаревський – особливості політичної стратегії вступу до НАТО [14]; Є. Гайданка – порівняльний емпіричний аналіз системної трансформації в регіоні Центральної Європи [3;5].

Мета статті полягає у визначенні особливостей еволюції та функціонування системи органів державної влади Словаччини в умовах демократичного реформування. Основними завданнями дослідження є аналіз конституційного реформування, розвиток політичних інститутів парламентаризму та президентства, вищих органів судустрою та специфіки форми державного правління Словачької Республіки.

Розглядаючи етапи демократичного реформування конституційно-державної сфери у постсоціалістичній Словаччині, значну увагу необхідно приділити змінам до республіканської та федеральної Конституції Чехії та Словаччини у контексті шляху обох країн до політичної незалежності. З самого початку демократичних процесів на чеських та словачьких землях у 1990 р., одним із найбільш актуальних питань загальнонаціонального характеру постала конституційна дилема стосовно можливості подальшого існування чехословачької федерації або розвитку національних республік. Одним із перших шляхів конституційного реформування державного устрою Чехословаччини став Конституційний Закон № 110, прийнятий федеральним парламентом у квітні 1990 р. Цей нормативно-законодавчий документ визначав державний союз Чехії та Словаччини як “Чеська і Словачька Федеративна Республіка” [18, s. 124].

Після проведення перших вільних парламентських виборів у 1990 р. прагнення до федеративного розриву з Чехією та розбудови незалежної словацької держави кінцево закріпились у політикумі та соціумі Словаччини. Зокрема, В. Мечіяр наголосив на необхідності “розбудови моделі федерації, в якій національні республіки мають повноцінну владу” [17, с. 96].

Фактично з кінця 1990 р. Чехія та Словаччина обрали абсолютно різні напрями демократичного реформування. Чеська Республіка турбувалась передусім про модернізацію економічної сфери, політична еліта Словацької Республіки прагнула до національного і державно-правового самовизначення та незалежності [2, с. 309]. Поступові політичні перемовини та зміна конституційного законодавства призвели до створення 1 січня 1993 р. двох незалежних країн – Чеської Республіки та Словацької Республіки.

Таблиця 1

Хронологія здобуття незалежності Словацької Республіки у політико-правовому вимірі

Дата	Суб'єкти реформування	Наслідки
12 грудня 1990 р.	Федеральні Збори ЧСФР	Новелізація Закону про федерацію 1968 р., за якою більшість державних компетенцій переходила з федерального рівня на республіканський
17 липня 1992 р.	Національна Рада Словаччини	Прийняття Декларації про державний суверенітет Словацької Республіки
22–23 липня 1992 р.	Уряди Чеської та Словацької Республік	Розробка пропозиції Федеральним Зборам ухвалити законопроекти про ліквідацію ЧСФР
1 вересня 1992 р.	Національна Рада Словаччини	Прийняття Конституції незалежної Словацької Республіки
25 листопада 1992 р.	Федеральні Збори ЧСФР	Прийняття Закону про ліквідацію Чехословацької Федерації
31 грудня 1992 р. – 1 січня 1993 р.	Уряди Чеської та Словацької Республік	Вступ у дію Закону про ліквідацію ЧСФР і створення Чеської Республіки та Словацької Республіки

Згідно положень Конституції система вищих державних органів влади структурізована таким чином:

- 1) вищий законодавчий орган – парламент Національна Рада Словацької Республіки (ст. 72);
- 2) вищий виконавчий орган – уряд (ст. 108);
- 3) голова держави – президент (ст. 101) [8].

Кількісний склад однопалатного парламенту Словацької Республіки становить 150 депутатів. Строк повноважень депутатів складає чотири роки. Пріоритетним правом законодавчої ініціативи володіють парламентські комітети, окремі депутати та уряд. У випадку схвалення законопроекту президентом, закон оголошується [15, с. 156]. Кінцево закон затверджується трьома правовими суб'єктами: президентом, головою парламенту та головою уряду [8].

Розглядаючи трансформацію політичної системи постсоціалістичної Словаччини, слід відмітити, що після ліквідації монополії на владу Комуністичної партії Чехословаччини (відміна 30 листопада 1989 року 4 статті Конституції ЧССР про керівну суспільну роль КПЧ) у Словаччині розпочався процес поступового переходу до плюралізму на політико-партійній основі. Центральним інститутом для функціонування плюралістичної демократії закріплюється консолідований тип партійної сис-

теми – від атомізованої багатопартійності (1989–1998 рр.), системи крайнього плюралізму (1998–2002 рр.) до системи поміркованого плюралізму (2002–2012 рр.) [4, с. 164–165].

Таблиця 2

Політичні сили–переможці виборів до Національної Ради Словацької Республіки [19]

Рік проведення виборів	Політична партія/блок	Лідер/лідери партії/блоку	Рівень електоральної підтримки (%)
1990	Громадськість проти насильства	Ян Будай, Федор Гал, Александр Дубчек	29,3%
1992	Рух за демократичну Словаччину	Владімір Мечіяр	37,3%
1994	Рух за демократичну Словаччину – Селянська партія Словаччини	Владімір Мечіяр, Павел Делінга	35,0%
1998	Рух за демократичну Словаччину	Владімір Мечіяр	27,0%
2002	Рух за демократичну Словаччину	Владімір Мечіяр	19,5%
2006	“СМЕР” – Соціальна демократія	Роберт Фіцо	29,1%
2010	“СМЕР” – Соціальна демократія	Роберт Фіцо	34,7%
2012	“СМЕР” – Соціальна демократія	Роберт Фіцо	44,4%

Стосовно політико-правових основ функціонування президентської влади, то вона також пройшла певну еволюцію. Зокрема, процедура обрання президента країни визначалась у два етапи:

I Етап (1993–1999 рр.) – президент обирався парламентом (3/5 від загального складу Національної Ради) на основі таємного голосування строком на п'ять років.

II Етап (1999–2009 рр.) – президент обирається на п'ять років шляхом всенародного голосування, у результаті прямих виборів шляхом таємного голосування. На президентських виборах у країні діє мажоритарна система абсолютної більшості. У випадку проведення другого туру голосування президент визначається на основі відносної більшості набраних голосів. [15, с. 157].

Таблиця 3

Аналіз результатів виборів Президента Словацької Республіки [20]

Роки каденції	Президент	Лідери виборчої кампанії (2 тур голосування)
1993–1998	Міхал Ковач	Обраний парламентською більшістю (3/5)
1999–2004	Рудольф Шустер	Рудольф Шустер (57,18%)
		Владімір Мечіяр (42,81%)
2004–2009	Іван Гашпарович	Іван Гашпарович (59,91%)
		Владімір Мечіяр (40,08%)
2009–посьогодні	Іван Гашпарович	Іван Гашпарович (55,53%)
		Івета Радічова (44,46%)

Вища судова влада в Словаччині складається із вищого суду загальної юрисдикції – Верховний Суд та судового органу конституційного контролю – Конституційний Суд. Судді Верховного Суду обираються парламентом за пропозицією уряду строком на чотири роки. Кількісний склад Конституційного Суду складає

десять суддів, яких призначає Президент на семирічний термін за пропозицією парламенту (не менше 20 кандидатур). Характерно, що голову Конституційного Суду призначає Президент, а не обирають безпосередньо судді Конституційного Суду. Порядок судочинства Конституційного Суду визначається у відповідності до ст. 140 Конституції на основі Закону “Про організацію Конституційного Суду Словацької Республіки, розгляд справ перед ним та статус суддів” від 20 лютого 1993 року [16].

Таким чином, на основі розгляду конституційних положень та особливостей демократичного реформування, специфіку трансформації системи державного управління постсоціалістичної Словаччини слід визначити кризь призму комплексу історико-політичних факторів. На перебіг та результати еволюції системи органів державної влади в Словаччині передусім вплинули: переговорний характер “оксамитової революції” 1989 р., мирний зміст дефедералізації Чехословаччини, перемога на перших вільних парламентських виборах опозиційних політичних сил та чіткий курс на системну демократизацію суспільства, починаючи з кінця 1990-х рр. Отже, форму державного правління, яка встановилась у результаті трансформації словацької політичної системи, слід класифікувати як парламентську республіку з елементами парламентсько-президентського правління.

Список використаних джерел

- Бисага Ю. Конституційний статус Президента Словацької Республіки / Юрій Бисага // Держава і право. – 2004. – Вип. 26. – С. 125–129.
- Власть–общество–реформы: Центральная и Юго-Восточная Европа. Вторая половина XX века / отв. ред. Элла Задорожнюк. – М.: Наука, 2006. – 442 с.
- Гайданка Є. Аналіз процесу демократичної трансформації посткомуністичних країн на основі результатів порівняльних соціологічних досліджень К. Херпфера / Євгенія Гайданка // Матеріали IV міжнар. наук.–практ. конф. “Проблеми конструкції і розвитку форм самоорганізації людських спільнот”, (Лондон; Київ, 21–28 квітня 2011 р.). – К.: Всеукраїнська академічна спілка, 2011. – С. 40–43.
- Гайданка Є. І. Порівняльний аналіз моделей переходу до демократії країн Центрально–Східної Європи (на прикладі Польщі, Угорщини та Словаччини): дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02 / Євгенія Іванович Гайданка. – Львів, 2012. – 284 с.
- Гайданка Є. Характеристика системно-процесуальних внутрішньополітичних трансформацій Угорщини, Польщі та Словаччини у посткомуністичну епоху (на основі аналізу емпіричного індексу демократизації Бертельсмана) / Євгенія Гайданка // Альманах “Грані”: науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. – 2010 (липень–серпень). – № 4 (72). – С. 160–166.
- Зеленько Г. Політична “матриця” громадянського суспільства (досвід країн Вишеградської групи та України) / Галина Зеленько. – К.: “Знання України”, 2007. – 336 с.
- Ключкович А. Особливості розвитку партійної системи Словаччини в контексті суспільно-політичних трансформацій кінця XX – початку XXI ст. / Анатолій Ключкович // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, Соціологія, Філософія. – Ужгород: В-во УжНУ “Говерла”, 2009. – Вип. 11. – С. 100–107.
- Конституції нових держав Європи та Азії / за ред. В. М. Шаповал; упоряд. С. П. Головатий. – К.: Українська правнича фундація, В-во “Право”, 1996. – 544 с.
- Копча В. Реформа місцевого публічного управління у Словацькій Республіці в контексті вступу до ЄС / Василь Копча // Держава і право: зб. наук. праць. “Юридичні і політичні науки”. – 2008. – Вип. 39. – С. 232–235.
- Лемак В. Державно-правова реформа в Чехословаччині в умовах постсоціалістичної модернізації й поділу федерації / Василь Лемак. – Ужгород: В-во “Ліра”, 2002. – 248 с.
- Лендьял М. Вплив соціально-політичного середовища на формування інститутів місцевого самоврядування у Чеській та Словацькій республіках / Мирослава Лендьял // Грані: науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. – 2008. – № 1 (57). – С. 135–140.
- Мартинчук І. Основні аспекти внутрішньої політики Словацької Республіки в 1993–1998 рр. / Інна Мартинчук // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: зб. наук. праць. Наукові записки РДГУ. – Рівне: РДГУ, 2007. – Вип. 11. – С. 187–197.
- Приходько В. Розпад чесько-словацької федерації в контексті постсоціалістичної трансформації / Володимир Приходько // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія. – Ужгород: В-во УжНУ “Говерла”, 2004. – Вип. 11. – С. 204–211.
- Санжаревський О. Еволюція політики Словацької Республіки щодо НАТО в 1993–2000 рр. / Олег Санжаревський // Матер. міжнар. наук. сем. “Безпека та стабільність країн постсоціалістичної Європи в контексті розширення НАТО: Ілюзія та реалії” (Чернівці, 12–13 листопада 2003 р.). – Чернівці: Золоті литаври, 2003. – С. 91–99.
- Центральноевропейские страны на рубеже XX–XXI вв. Аспекты общественно-политического развития: историко-политологический справочник / отв. состав. Ю. С. Новопашин. – М.: Новый хронограф, 2003. – 256 с.
- Zákon Národnej Rady Slovenskej republiky “O organizácii Ústavného Súdu Slovenskej Republiky, o konani pred nim a o postaveny jeho sudcov” z 20 januara 1993 // Zbierka zákonov Slovenskej Národnej Republiky. – 1993.
- Novembra revolucia a česko-slovenský rozchod: od česko-slovenskej federácie k samostatnej demokratickej slovenskej štátnosti. Vyber dokumentov a prejavov (november 1989 – december 1992) / pod. red. Viera Hlavova, Jozef Žatkuliak. – Bratislava: Literarne informačné centrum, 2002. – 380 s.
- Rychlík J. Rozpad Československa. Česko-slovenske vzťahy 1989–1992 / Jan Rychlík. – Bratislava: Academic Electronic Press, 2002. – 458 s.
- Štatistický úrad Slovenskej republiky: Parlamentné voľby [Електронний ресурс] // Voľby do Národnej rady Slovenskej republiky v roku 1990–2012. – Режим доступу: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=4490>.
- Štatistický úrad Slovenskej republiky: Voľba prezidenta Slovenskej republiky [Електронний ресурс] // Voľby do Národnej rady Slovenskej republiky v roku 1999–2009. – Режим доступу: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=67>.

References

- Bysaha Yu. Konstytutsiynny status Prezydenta Slovats'koyi Respubliky / Yuriy Bysaha // Derzhava i pravo. – 2004. – Vyp. 26. – S. 125–129.
- Vlast–obschestvo–reformyi: Tsentral'naya i Yugo–Vostochnaya Evropa. Vtoraya polovina XX veka / отв. red. Ella Zadorozhnyuk. – M.: Nauka, 2006. – 442 s.
- Haydanka Ye. Analiz protsesu demokratychnoyi transformatsiyi postkomunistychnykh krayin na osnovi rezul'tativ porivnyal'nykh sotsiologichnykh doslidzhen' K.Kherpfera / Yevheniy Haydanka // Materialy IV mizhnar. nauk.–prakt. konf. “Problemy konstruktivnoy i rozvytku form samoorganizatsiyi lyudsk'ykh spil'not”, (London; Kyiv, 21–28 kvitnya 2011 r.). – K.: Vseukrayins'ka akademichna spilka, 2011. – S. 40–43.
- Haydanka Ye. I. Porivnyal'nyy analiz modeley perekhodu do demokratyi krayin Tsentral'no–Skhidnoyi Yevropy (na prykladi Pol'shchi, Uhorschyny ta Slovachchyny): dys. ... kand. polit. nauk: 23.00.02 / Yevheniy Ivanovych Haydanka. – L'viv, 2012. – 284 s.
- Haydanka Ye. Kharakterystyka systemno–protseual'nykh vnutrishn'opolitychnykh transformatsiy Uhorschyny, Pol'shchi ta Slovachchyny u postkomunistychnu epokhu (na osnovi analizu empyrychnoho indeksu demokratyzatsiyi Bertel'smana) / Yevheniy Haydanka // Al'manakh “Hrani”: naukovu–teoretichnyy i hromads'ko–politychnyy al'manakh. – 2010 (lypen'–serpen'). – № 4 (72). – S. 160–166.
- Zelen'ko H. Politychna “matrytsya” hromadyans'koho suspil'stva (dosvid krayin Vyshehrads'koyi hrupy ta Ukrainy) / Halyna Zelen'ko. – K.: “Znannya Ukrainy”, 2007. – 336 s.
- Klyuchkovych A. Osoblyvosti rozvytku partyynoyi systemy Slovachchyny v konteksti suspil'no–politychnykh transformatsiy kintsya XX – pochatku XXI st. / Anatoliy Klyuchkovych // Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho universytetu. Seriya: Politolohiya, Sotsiologiya, Filosofiya. – Uzhhorod: V–vo UzHNU “Hoverla”, 2009. – Vyp. 11. – S. 100–107.
- Konstytutsiyi novykh derzhav Yevropy ta Aziyi / za red.

V. M. Shapoval; uporyad. S. P. Holovaty. – K. : Ukrayins'ka pravnycha fundatsiya, V–vo "Pravo", 1996. – 544 s.

9. Kopcha V. Reforma mistsevoho publicnoho upravlinnya u Slovats'kiy Respublitsi v konteksti vstupu do ES /Vasyl' Kopcha // Derzhava i pravo: zb. nauk. prats'. "Yurydychni i politychni nauky". – 2008. – Vyp. 39. – S. 232–235.

10. Lemak V. Derzhavno–pravova reforma v Chexoslovachchyni v umovakh postsotsialistichnoyi modernizatsiyi i podilu federatsiyi / Vasyl' Lemak. – Uzhhorod: V–vo "Lira", 2002. – 248 s.

11. Lend'el M. Vplyv sotsial'no–politychnoho seredovyssha na formuvannya instytutiv mistsevoho samovyraduvannya u Ches'kiy ta Slovats'kiy respublikakh / Myroslava Lend'el // Hrani: nauko–teoretychnyy i hromads'ko–politychnyy al'manakh. – 2008. – № 1 (57). – S. 135–140.

12. Martynchuk I. Osnovni aspekty vnutrishn'oyi polityky Slovats'koyi Respubliki v 1993–1998 rr. / Inna Martynchuk // Aktual'ni problemy vitchyznyanoyi ta vsesvitn'oyi istoriyi: zb. nauk. prats'. Naukovi zapysky RDHU. – Rivne: RDHU, 2007. – Vyp. 11. – S. 187–197.

13. Prykhod'ko V. Rozpad ches'ko–slovats'koyi federatsiyi v konteksti postsotsialistichnoyi transformatsiyi / Volodymyr Prykhod'ko // Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho universytetu. Seriya: Istoryia. – Uzhhorod: V–vo UzhNU "Hoverla", 2004. – Vyp. 11. – S. 204–211.

14. Sanzharevs'kyy O. Evolyutsiya polityky Slovats'koyi Respubliki shchodo NATO v 1993–2000 rr. / Oleh Sanzharevs'kyy // Mater. mizhnar. nauk. sem. "Bezpeka ta stabil'nist' krain postsotsialistichnoyi Evropy v konteksti rozshyrennya NATO: Ilyuziya ta realiyi" (Chernivtsi, 12–13 lystopada 2003 r.). – Chernivtsi: Zoloti lytavry, 2003. – S. 91–99.

15. Tsentralnoevropeyskie strany na rubezhe XX–XXI vv. Aspektyi obschestvenno–politycheskogo razvitiya: istoriko–politologicheskiy spravochnik / otv. sostav. Yu. S. Novopashin. – M. : Novyyi hronograf, 2003. – 256 s.

16. Zakon Narodnej Rady Slovenskej republiky "O organizatsii Ustavneho Sudu Slovenskej Republiky, o konani pred nim a o postaveny jeho sudcov" z 20 januara 1993 // Zbierka zakonov Slovenskej Narodnej Republiky. – 1993.

17. Novembra revolucia a chesko–slovensky rozchod: od chesko–slovenskej federacie k samostatnej demokratickej slovenskej shtatnosti. Vyber dokumentov a prejavov (november 1989 – december 1992) / pod. red. Viera Hlavova, Jozef Zhatkuliak. – Bratislava: Literarne informatsne centrum, 2002. – 380 s.

18. Rychlik J. Rozpad Cheskoslovenska. Chesko–slovenske vztahy 1989–1992 / Jan Rychlik. – Bratislava: Academic Electronic Press, 2002. – 458 s.

19. Shtatisticky urad Slovenskej republiky: Parlamentne volby [Electronnyy resurs] // Volby do Narodnej rady Slovenskej republiky v roku 1990–2012. – Rezhym dostupu: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=4490>.

20. Shtatisticky urad Slovenskej republiky: Volba prezidenta Slovenskej republiky [Electronnyy resurs] // Volby do Narodnej rady Slovenskej republiky v roku 1999–2009. – Rezhym dostupu: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=67>.

Haydanka Ye. I., Ph.D of Political Sciences, Associate Professor of the Department of Political Science and State Administration, Uzhhorod National University (Ukraine, Uzhhorod), haydankayew@ukr.net

Optimisation of the State Authority Bodies in the Slovak Republic in the Course of Transition to Democracy

In the given article the author has analysed procedural peculiarities of the institutional design of the present-day political system in Slovakia in the course of its transition to democracy. The research aims at defining the specific character of the reforms and state authority bodies performance in the postsocial Slovak Republic. In order to reach the research objectives, i.e. to politically analyse the system of the state government on the constitutional level and illustrate the development of the parliamentarism and the presidency together with constitutional judicature the following methods have been selected: systemic, structural-functional and comparative. It has been stipulated that overall success of the political system democratic reformation in Slovakia has been greatly affected by a peaceful nature of Czechoslovakian defederalisation. The first free parliamentary elections led to political elites rotation, consequently causing a gradual transformation to a mixed parliamentary form of government. The peculiarity of the Slovak system of government may be determined by the extent of the constitutional powers of the President in terms of the developed parliamentarism.

Keywords: the Slovak Republic, state government, transformation, transition to democracy, parliamentarism, presidency, Constitutional Court.

Гайданка Е. И., кандидат политических наук, доцент кафедры политологии и государственного управления, Ужгородский национальный университет (Украина, Ужгород), haydankayew@ukr.net

Оптимизация системы органов государственной власти Словацкой Республики в контексте перехода к демократии

Проанализированы процедурные признаки оформления институционально-го дизайна современной политической системы Словацкой Республики в ходе демократического транзита. Цель исследования направлена на определение специфики реформирования и функционирования системы органов государственной власти в постсоциалистической Словакии. На основе системного, структурно-функционального и сравнительного методов проведено политологический анализ системы государственного управления страны на конституционном уровне и в сфере развития институтов парламентаризма, президентства, конституционного судостроительства. Определено, что на общий успех демократического реформирования словацкой политической системы повлиял мирный характер децентрализации Чехословакии. Первые свободные парламентские выборы привели к ротации политических элит и постепенной трансформации в сторону смешанной парламентской формы государственного правления. Специфика словацкой системы государственного управления определяется степенью конституционных полномочий президента в условиях развитого парламентаризма.

Ключевые слова: Словацкая Республика, государственное управление, трансформация, переход к демократии, парламентаризм, институт президентства, Конституционный Суд.

* * *

УДК 32(477)(4–672)СС

Сидорук Т. В.,

доктор политических наук, профессор кафедры краінознавства, Національний університет "Острозька академія" (Україна, Острозь), taniasydoruk@rambler.ru

ГЕОПОЛІТИЧНИЙ ВИМІР МІЖНАРОДНИХ ПРОЦЕСІВ У СХІДНІЙ ЄВРОПІ: ЄС ТА РОСІЯ У РЕГІОНІ "СПІЛЬНОГО СУСІДСТВА"

Проведено порівняльний аналіз геополітичних проєктів, цілей та інструментів "м'якої" та "жорсткої" сили Європейського Союзу і Росії у Східній Європі. Доводиться, що Москва реалізує активну політику з метою утримання країн Східної Європи у власній сфері впливу, у той час як ЄС продовжує проводити технократичну стратегію щодо держав регіону, суть якої полягає у їх поступовому політичному та економічному вирівнюванні з ЄС без виразних надій на фактичне приєднання. Основна "слабка ланка" стратегії ЄС полягає в тому, що він, на відміну від Росії, дотримується більше технократичного / бюрократичного підходу і меншу увагу приділяє політичному виміру. Крім того, ЄС менію мірою готовий надати підтримку, преференції або використувати примус, ніж Росія. При цьому РФ поки що володіє суттєвими "м'якими" і "жорсткими" важелями, які обмежують вплив ЄС на трансформаційні процеси у державах регіону.

Ключові слова: ЄС, Росія, геополітика, Східне партнерство, вплив.

Третій саміт Східного партнерства, що проходив у Вільнюсі 28–29 листопада 2013 р., з погляду геополітики став поразкою Європейського Союзу і перемогою Росії у Східній Європі. Як вказує Дж. Шерр, рішення українського уряду від 21 листопада, згідно з яким процес підготовки до підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом було призупинено, стало "перемогою для всіх, хто вважає, що Європа закінчується на кордоні з Україною" [7]. Однак український "євромайдан" поставив під сумнів такий висновок, залишивши принаймні відкритим питання про цивілізаційне майбутнє України й, можливо, усієї пострадянської Східної Європи. Сьогодні цілком очевидно, що Росія вступила у відкриту геополітичну боротьбу за вплив у цьому регіоні, а одним із вирішальних чинників згаданої "зупинки" на євроінтеграційному шляху України став російський. Мова йде не стільки про початий ще з вересня економічний тиск, а про загальну активізацію зусиль Москви з відтворення сфери впливу у межах пострадянських східноєвропейських і південнокавказьких країн. Ретельно продуманий пакет заходів мав нас-